

Gelişimsel Endişeler ve Kaçırılmış Fırsatlar

Tuba Çelen Yoldaş, Elif Nursel Özmert, Yıldırım Beyazıt,
Bilge Tanrikulu, Hasan Yetim, Banu Çakır

Giriş

- Gelişimsel sorunlar bütün uluslarda önemli bir çocukluk çağı morbidite ve toplum sağlığı problemidir.
- Tanımlanmamış bu sorunların hem bireye hem topluma uzun vadede büyük maliyete neden olduğu bilinmektedir.
- Sağlık çalışanları bütün ailelere ulaşabilmek için anahtar konumdadırlar.

-
- Bu çalışmada amaç çeşitli basamaklardaki sağlık kuruluşlarına başvuran hastaların,
 - Çocuk gelişimi konusundaki endişelerini ve ilgili durumları değerlendirmek,
 - Bu endişelere ne sıklıkta yer verildiğini araştırmak,
 - Bu konuda ebeveynlerin algısını öğrenmek,
 - Sağlığın geliştirilmesi için kaçırılan fırsatları göz önüne sermektir.

Materyal metod:

- ▶ Çalışma Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Gelişimsel Pediatri Bilim Dalı ve Halk Sağlığı Anabilim Dalı tarafından etik kurul onayı alındıktan sonra yapılmıştır.
- ▶ Araştırma grubu tarafından kapsamlı bir literatür taramasından sonra bir soru formu oluşturulmuştur.
- ▶ Soru formu gelişimsel endişeleri ve ilgili durumları, ayrıca Parents' Evaluation of Developmental Status (PEDS) adı verilen ölçeği içermekteydi.

-
- ▶ 25 hasta ile ön çalışma yapıldıktan sonra soru formları farklı seviyelerdeki hastane ve aile sağlığı merkezlerine 1-6 yaş arasındaki çocuğu için başvuran 465 ebeveyne verildi.
 - ▶ İstatistiksel analizler SPSS 21 ile yapıldı.

Bulgular ve Tartışma

- Çalışmaya çoğunluğu anne olan, 156 hasta Hacettepe Üniversitesi genel pediatri polikliniğinden (ÜH), 148 hasta devlet hastanesi pediatri polikliniğinden (DH), 147 hasta iki farklı aile sağlığı merkezinden (ASM) olmak üzere,
- toplam 451 ebeveyn katıldı.

- Bu çalışmada gelişimsel endişe sıklığı literatüre göre daha yüksek bulundu.
- Gelişimsel durumu değerlendirme ölçeğine göre (PEDS) **%28,8** ebeveyn çocuğunun gelişimi hakkında herhangi bir alanda endişe belirtti.
- Bu sıklık yakın zamanda gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalarda %15-22 olarak belirtilmişti.

Boyle CA, Pediatrics. 2011 Jun;127(6):1034-42

Glascoe FP. J Pediatr Health Care. 2015 Jan-Feb;29(1):46-53

Centre for Community Child Health. Australia National Report 2012

-
- ▶ Sadece çocuğunuzun gelişimi hakkında herhangi bir endişeniz var mı diye direkt sorulan bir soruya ise %20 oranında evet denildi.
 - ▶ PEDS' e verilen cevaplar ile istatistiksel olarak uyumlu bulundu ($p=0,000$).
 - ▶ Bu bize yoğun polikliniklerde tek bir sorunun bile gelişimsel sorunları ortaya çıkarmak ve müdahale imkanını yaratmak için bir fırsat sunduğunu gösterdi.

-
- ▶ Amerikan Pediatri Akademisi (APA) ve Bright Future rehberlerinde temel çocuk sağlığı hizmetinde gelişimsel, davranışsal ve psikososyal sorunların aydınlatılması rutin olarak önerilmektedir.
 - ▶ Çalışmamızda sadece **%15,5** çocuğun bu açıdan sağlık kuruluşlarında takip edildiği bulundu.

Green M, Palfrey J, Bright Futures. National Center for Education in Maternal and Child Health; 2002
American Academy of Pediatrics, Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health; 1997.

- En fazla endişe konuşma ve dil alanında idi (%18,7) . Yaş ve cinsiyet farkı yoktu.
- Bunu sırasıyla davranış, sosyal duygusal, okuldaki öğrenme, kendisi ile ilgili işleri öğrenme, kaba motor ve ince motor alanlar izlemekteydi.

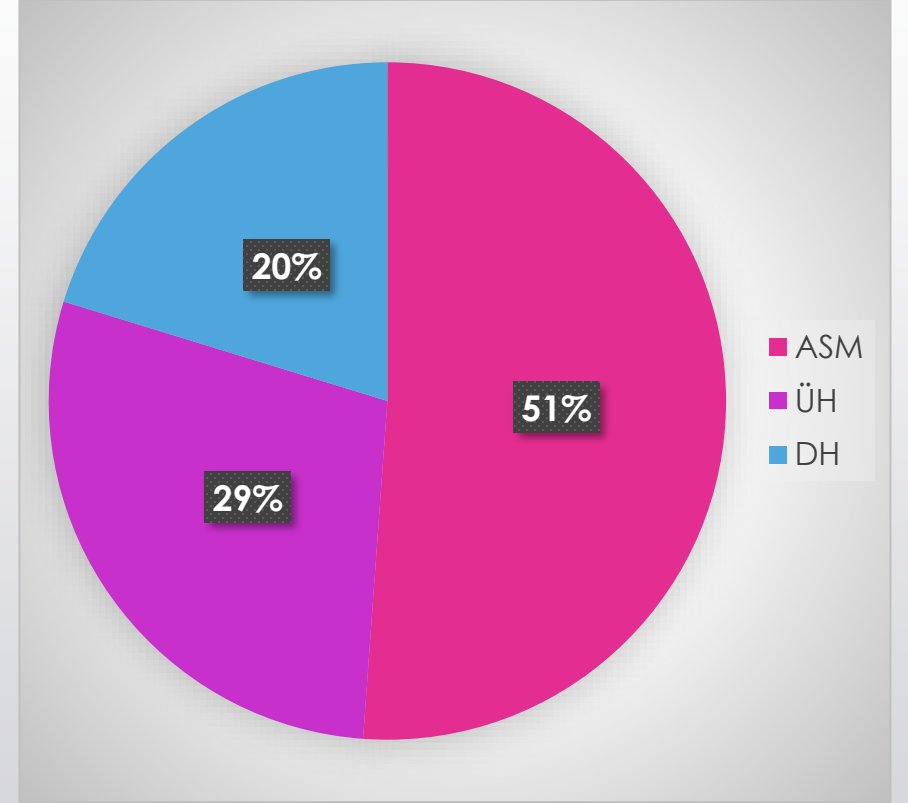
-
- Gelişimsel endişesi olan hastaların sadece **yaklaşık yarısı** (%11,3) bunun için herhangi bir sağlık kuruluşuna başvurmuştu.
 - En sık başvurulan sağlık kuruluşu üniversite hastanesiydi.

Sağlık kuruluşlarına tek tek bakıldığında en yüksek endişe,

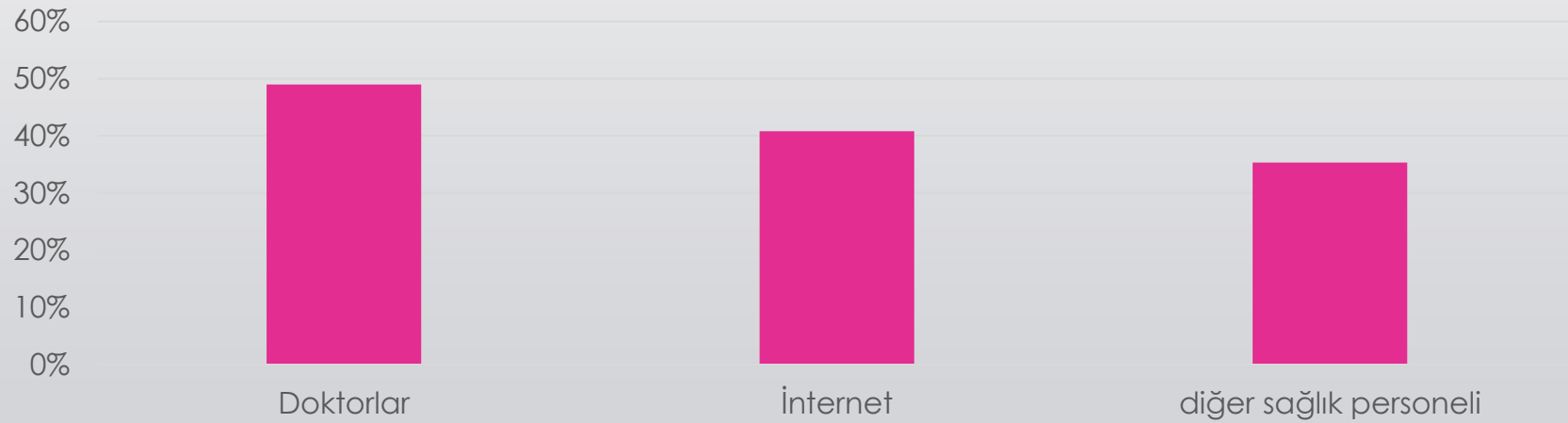
- ▶ ÜH' de konuşma-dil (%16,7),
- ▶ DH' de davranış (%14,2),
- ▶ ASM' de sosyal-duygusal (% 13,6) alandaydı.

- ▶ Aile sağlığı merkezine başvuran hastaların % 87,1' i,
 - ▶ Üniversite hastanesindeki hastaların % 48,7' i,
 - ▶ Devlet hastanesindeki hastaların % 34,5' i,
- bu konuya yer verildiğini belirtti.

-
- ▶ Başvurduğu sağlık kuruluşunda gelişimsel endişelere yer verilmediyse bunun sebebini sorguladığımızda,
 - başvurum ile ilgili değildi (%18,8),
 - doktor konuyu açmadı (%12,9),
 - zaman yoktu cevabı verildi (%10,6).
 - ▶ UH ve DH' de bu konuya daha az yer verildiği düşünülürse, pediatriistlerin görev tanımı ve zaman konusunda yeni stratejilere ihtiyaç duyulduğu görölmektedir.

- ▶ Çocuk gelişimi konusunda bilgisinin yeterli olduğunu düşünenlerin gelişimsel endişesi daha azdı ($p=0,014$).
- ▶ Ebeveynler bilgiye ulaşabilmek için kaynak olarak en fazla doktorları (%49), sonra interneti (% 40,8) ve hemşire ve çocuk gelişimcileri içeren diğer sağlık personelini (%35,3) belirttiler.

-
- ▶ Daha önce yapılan çalışmalarda doktorlar ve onu takiben hemşireler ilk sıradaydı fakat internet bu kadar ön planda değildi.
 - ▶ İnternet kaynağının güvenilir ve kanıta dayalı olması konusundaki endişe ileri çalışmalar gerekliliğini doğurdu.

Destekleyici yaklaşımlar;

- %20 ebeveyn çocuğu ile yaşına uygun oyunları hiç oynamadığını belirtti.
- Sadece %53,7 ebeveyn çocuğuna kitap okuyordu. Ortalama başlangıç yaşı 23 aydı. Yaş arttıkça kitap okuma oranı artmaktaydı ($p=0,000$).
- 2 yaş altı ortalama 1,47 saat, 2 yaş üstü 3,08 saat ekran izliyordu. Bu süre 36 aydan sonra belirgin artış gösteriyordu ($p=0,000$).

-
- ▶ Son olarak hastalara bu soru formu hakkındaki görüşlerini sorduğumuzda **%56,8'** i farkındalıklarını arttığını söyledi.
 - ▶ Basit bir soru formunun bile farkındalık dalgasını oluşturabildiğini gördük...

Sonuç

Bu çalışmada gelişimsel endişelerin beklenenden daha fazla olduğu bulundu.

Tek bir sorunun bile pek çok endişeyi aydınlatabileceği fırsatının kaçırıldığı görüldü.

Hastaların yaklaşık yarısı gelişimsel endişeleri olduğu halde hiç başvuru yapmamıştı.

Pediatristler bu konuyu aydınlatmakta aktif rol üstlenmemekteydi.

- ▶ Oysa sağlık hizmetinde ocuk ile karşılaşan herkes gelişimsel sorunları aydınlatmayı, optimal ocuk gelişimi ve dolayısıyla toplumsal ilerleme için bir fırsat olarak benimsemelidir.
- ▶ Hem tıp eğitimi hem sağlık sistemi bu yeni morbidite ihtiyaçlarını karşılamak için multidisipliner modeli gözeterek yeniden gözden geçirilmelidir.

Teşekkürler...